

Pět typů moderního manželství

Pod tímto názvem uveřejnily nedávno Frankfurter Rundschau (31/1971) zprávu o výsledcích výzkumu o stavu amerického manželství.

Existují dva druhy manželství: „šťastné“ a „nešťastné“. „Šťastná“ manželství trvají, „nešťastná“ končí obvykle rozvodem. Psychologové se zabývají pouze „nešťastným manželstvím“. Normální manželství však zpravidla nebývá zkoumáno.

Americký sociolog Dr. John Cuber z university v Ohio provedl v období tří let výzkum, v němž zkoumal takzvaná „šťastná“ manželství. Výzkumu podrobil 440 mužů a žen ve věku 35–55 let, žijících v „normálním“ manželství. Podmínkou bylo, aby manželství trvala nejméně 10 let a manželé nikdy nežádali o radu poradce ani psychiatra, nikdy nepomýšleli na rozvod. Manželé tvořili elitu společnosti — lékaři, duchovní, důstojníci, umělci, univerzitní profesori.

Cuber nepoužil metodu dotazníku, protože dotazníkem nelze komplexně zkoumat manželský život. Volil metodu pohovorů a hovořil s respondenty tak dlouho, dokud měli co vyprávět. Z pohovorů vyplynulo, že harmonická manželství jsou vzácná. V takzvaných „šťastných“ manželstvích panuje odcizení a pokrytectví. Téměř všechna „šťastná“ manželství patří do některé z pěti kategorií:

1. *Hádavé manželství* (konfliktně vázané manželství) je charakterizováno krachem, konflikty i klidem. Opravdové štěstí se v něm málokdy vyskytuje. Panuje v něm napětí a drobné války po celý život. Manželé nechtějí být „samí mezi dvěma“, a proto mají rádi společnost. Nevypovídají nic o své intimní sféře, ale nemohou utajit hádavý charakter svého manželského svazku před dětmi a veřejností. Neprožívají manželské štěstí, ale přesto zůstávají pohromadě.

2. *Lhostejné manželství* je zcela odživotněno a apatie proniká vším. V tomto manželství nejsou otevřené spory, nepadají zlá slova. Svazek ztratil svůj význam, ale zvyk

a setrvačnost brání oběma partnerům, aby jej zrušili. Nové lásky a rozvod by znamenaly přílišné nervové zatížení. Manželé myslí na majetek, děti a tradici. Výročí sňatku slaví velmi okázale, s pompou, i když strnule. Kolem padesátky se cítí velmi dobře.

3. *Pasivní*, avšak kongeniální manželství je neproduktivní manželství, v němž nejsou spory. Muž i žena zdůrazňují své společenské a dávají je okázale najevo společnou dovolenou, sportem či prací na zahrádce. Ve skutečnosti jsou to však jen prostředky, jak ubíjet volný čas. Partneri znají své zklamání a pohřbili své iluze, ale chodí kolem toho po špičkách. Jejich bezpečnostní opatření pro udržení svazku jsou tak rafinovaná jako dohody mezi odboráři a podnikateli. V pozdějším věku žena zpravidla aktivně pracuje v nějakém spolku a muž za pracovním stolem nebo odjíždí na služební cestu.

Cuber tvrdí, že velká většina manželství patří do těchto tří kategorií. Obraz tohoto typu „normálního“ manželství je charakteristický tím, že manželé zůstávají spolu, protože manžel je spokojen v zaměstnání, má své koníčky a přátele, zatímco manželka je spokojena doma se svými dětmi i se svou úlohou ve společnosti. Láska se z manželství vytratila, ale přesto partneri označují svá manželství jako „šťastná“. Další dvě kategorie se vyskytují méně často.

4. *Vitální manželství* je založeno na radosti z dětí, společné práci, erotice nebo radosti z toho, že jsou manželé spolu. Manželé z prvních tří kategorií je hodnotili takto: „Ti vám pověsili pěkného bulíka na nos!“

5. *Totální manželství* je nejvzácnější ze všech typů. Podobá se vitálnímu, ale liší se tím, že společných zájmů je mnoho. Manželská láska je v rovnováze s rozumem.

Totální manželství je proto tak vzácné, že málo lidí je natolik velkých, aby se navzájem pochopili, protože jim k tomu chybí porozumění nebo dobrota nebo vášeň.

Antonín Vaněk

SOCIOLOGICKÝ ČASOPIS. Vydává Ústav pro filosofii a sociologii ČSAV, Jilská 1, Praha 1, tel. 249-391, dod. PÚ 01, tel. 667-07. — Rozšiřuje Poštovní novinová služba, objednávky a předplatné přijímá PNS, ústřední expedice tisku, administrace odborného tisku, tř. Obránců míru 2, Brno. Lze také objednat u každé pošty nebo doručovatele. Objednávky do zahraničí vyřizuje PNS — ústřední expedice tisku, odd. vývoz tisku, Jindřišská 14, Praha 1. — Tiskne Státní tiskárna, n. p., závod 4, Sámova 12, Praha 10 - Vršovice, dod. PÚ 101. — Časopis vychází šestkrát ročně. — Cena výtisku Kčs 10,—, předplatné na celý rok Kčs 60,—, US \$ 8,50 — f 3,55. — Rukopis tohoto čísla odevzdán do tiskárny v červnu 1971. Číslo vyšlo v září 1971.

© Academia, nakladatelství Československé akademie věd, 1971.